GASETA DE VILAFRANCA

ANY I — 15 D'ABRIL DE 1926 — NÚM. 7

L'ENSENYANÇA DE L'EMPORDÀ

L'Empordà és, de fet, l'única de les nostres comarques amb esperit col·lectiu. Com s'ha fet el miracle? Tots sabem que el nostre caràcter individualista perdura a través de les gèneres i dels ambients, La nostra glòria i la nostra ruïna ens en són pervingudes. A malgrat de les fites comarcals més prometedores, dels paisatges més forts de color i de la mar més esblavissada, l'individualisme farà el seu fet, si l'ha de fer, o esdevindrà mansuet i acomodatiu, si és aquest el seu destí.

Els empordanesos, tot i això, han mantingut tothora compacte el seu nucli comarcal, han romàs units amb tot i les picabaralles entre els pobles, s'han sentit sempre empordanesos.

Potser l'aglutinant ha estat només el nom mateix, ennoblit per la pàtina de llegenda hel·lènica i tradició liberal que el cobreix. Aneu-ho a saber! El fet és que l'Empordà és, ara com ara, la comarca de més prestigi que tenim.

Si ens entestéssim a esbrinar el secret, a fi de comptes hauríem de convenir segurament que els empordanesos han estat uns murris de set soles, que s'han valgut de tots els mitjans per fer-nos passar el bou per bèstia grossa i s'han empescat totes les llegendes més enlluernadores per fer-se interessants.

Recentment n'ha parlat Domènec de Bellmunt, de «La Publicitat» estant, i ha dit uns mots justos. La gent de l'Empordà ha tingut la gràcia primordial d'engiponar-se, amb l'ajut de prosistes i poetes, una mena d'Eldorado a l'abast de tota la gent de cara i ulls. I és que els empordanesos saben que el que més frapa els passavolants i els poetes és l'escenacle, el decorat. I han creat un escenari a posta, on totes les èglogues i totes les llegendes són possibles.

Nosaltres i moltes d'altres comarques no havem sabut, ni de bon tros, imitar-los i havem romàs a la rerassaga. D'això es plany Domènec de Bellmunt i suggereix l'edició d'uns fascicles il·lustrats de divulgació comarcal: lectura mengívola, fotografies d'indrets embogidors, exhibició del bo i millor de cada contrada, llegendes i tot allò que pogués atraure gent. Ens sembla una excel·lent pensada a la qual hauríem de donar ales tots plegats per veure si aconseguim de posar-nos a to.

Ben mirat, cada comarca podria emprendre's la publicació del volum corresponent i potser així s'assoliria aquella mica de sal de la passió que dóna gust a les menges de l'esperit.

El Penedès, per exemple, ha estat glossat sempre a trossos. Els de Sitges s'han creat un nom i una personalitat sense recordar-se massa de la comarca penedesenca. En canvi els de Port de la Selva que han atret l'èlita de la nostra literatura no han amagat mai la seva condició d'empordanesos. Esmentem aquest cas per concloure que cal esporgar una mica l'individualisme i procurar, en tots els ordres, mantenir l'esperit col·lectiu com han fet els empordanesos.

Són minúcies, qüestions de detalls, coses que no valen la pena, però que, a la llarga, són nocives i ens fan trobar una munió d'engrunes al capdavall del sac.

La crisi vinícola i els boters

Hem cregut d'interès tenir una assentada amb un amic, qui és al corrent de la situació dels boters davant el problema vinícola. Heus ací què en diu.

—Us és sensible l'actual crisi vinícola?—li demanem.

—Força. A molts els sembla un contrasentit parlar de crisi en el nostre ram. Ho n diria que, perquè tots els tallers vilafranquins treballen i és reduïdíssim el número de boters en vaga, els boters no toquem les conseqüències de l'atur en el mercat del vi. Però, de fet, el sentim fondament i us ho confirmarà el fet que, per mor de l'escassetat de feina, una bona part dels boters integrants de la secció vilafranquina de la F. O. B. E. hagin hagut d'emigrar, la qual cosa si bé fa menys crua la crisi, ens perjudica per tal com ens veiem privats de moltes «mans de plata».

—Quins són els factors d'aquesta crisi?

—Ultra el de l'exportació, hi ha l'anarquia de preus. Ens trobem d'una banda amb una competència aferrisada que prové de la desavinença entre els industrials boters de Vilafranca i, més que res, a l'excès d'ofertes en relació a les comandes. Tingueu en compte que alguns pobles de la rodalia ajuden a mantenir aquest estat de coses amb la introducció de cascs a preus rebentats, amb la qual cosa foragiten de les nostres cases exportadores els boters locals, els quals com que no poden competir-hi son obligats d'oferir llur producció a d'altres poblacions on cal també, però, presentar preus de competència.

Noteu, per altra part, la restricció en el consum a mants països, ultra l'aplicació de llei seca a Nord-Amèrica i en certs aspectes, a alguns estats del nord d'Europa.

A més a més, quan els Sindicats Agrícoles no anaven tan en doina, dos mesos abans de la collita es començaven de construir bótes per a pagès i d'aquesta manera la temporada d'istiu es feia passadora, caracterizada, sempre per la minva en l'exportació. Avui ni amb això pot comptar se. Els Sindicats amb les tines de formigó o de fusta han fet desaparèixer, en grat part, a pagès, les bótes. I diem això no pas per animadversió de l'obra dels Sindicats que mereix la nostra fervent simpatia, sinó per assenyalar llurs participació a la disminució de la feina.

—Creieu en una agudització de la crisi?

—Actualment es tramiten dos tractats de comerç, la signatura dels quals pot ésser decisiva per a la nostra indústria. Són els tractats amb Cuba i Alemanya o siguin dos països que proporcionen treballs als boters del Penedès. De la seva solució depèn el tancament d'alguns tallers i la conseqüent vaga forçosa de molts boters.

No caldria dir que qui, al capdavall, és més perjudicat és l'obrer, a qui, de mica en mica, s'apreta l'argolla amb reduccions de preus, motivades per la conveniència dels industrials de treure's els cascs de sobre més barat que els competidors.

—Com es podria remeiar, a juí vostre, aquesta crisi?

—Si fos possible d'arribar a una avinença entre exportadors, industrials i obrers per tal d'unificar els preus, previ un detallat estudi per obtenir de tots i cadascun les concessions màximes, potser es remeiaria, en part, la dolença que sofrim. Alguns exportadors quan els convé, movilitzen obrers i in-

dustrials boters vilatans per formar part de comissions o signar documents adreçats als poders públics. En canvi, no fan el mateix quan una preferència en la destinació del treball afavoriria els boters de la vila, I això amb bona voluntat i vilafranquinisme, s'obtindria. Que no sols de bones paraules i promeses dubtoses viu l'home.

L'individualisme ens fa molt de mal. Si no existís, els industrials obrers, en lloc de no voler saber res del col·lega veí i procurar d'aterrar-lo, mirarien d'unir-se en una entitat de consum. Es podrien adquirir, per exemple, les primeres matèries a més bon preu i algunes directament al lloc productor i és innegable que en pervindrien rendiments no gens despreciables. Ultra això aquesta unió podria exercir el control en la fabricació de les estibes, previ un complet coneixement de les quantitats i característiques de les diferents classes de recipients construïts i es privaria, d'aquesta manera el llençamet al mercat de cascs en condicions oneroses per als industrials.

Prou s'ha intentat d'endegar una mena d'Associació d'amos boters, peró cap no ha estat creada per a la finalitat que han de perseguir aquestes societats: les unes han servit per presentar un front únic als obrers i entaular-hi lluita, les altres fetes en èpoques de treball abundós, per oferir una unanimitat de preus i res més; és a dir els fins essencials d'una entitat per a la defensa de llurs interessos en particular i de la col·lectivitat en general es desconeixen entre els industrials boters de Vilafranca. I no sabem si atribuir-ho a ignorància o aquest individualisme nostre qui ni ens permet tan sols de consultar les coses al coixí.

.....

La veritat no fa pas tant de bé en el món, com el mal que fan les seves aparences

ULLADES RETROSPECTIVES

Les Corts a Vilafranca

Catalunya—diu la Història—fa temps que havia tingut les seves Corts. Les corts catalanes eren, l'aplegament de totes les clases socials representades, per tractar junt amb el Príncep, del bon estat de la terra.

A Vilafranca tocà la sort de reunir les primeres corts.

Gran honor per ella tan humil. Les presidí no res menys, que el rei Jaume el Conqueridor en persona. Era l'any 1218. El rei era jovenísim. D'aquella data assenyalada ençà, els representants de les viles i ciutats prengueren part en totes les assemblees.

No es sap però, el local de la celebració. Devia ésser un lloc molt espaiós. La primitiva església de Santa Maria? La capella de Sant Joan? No és clar encara. A la mà dels eruditis ho deixem tranquil·lament.

Imaginem-nos la gent aplegada extraordinàriament a Vilafranca. Bisbes, prelats d'aire guerrer, abats de morenor pagesívola, comtes de mirada absoluta i cavallers de vida cortisana. Vinguts uns de l'Aragó, altres de les ciutats ajocades vora el mar o niuades als cims de les muntanyes. I aquell seguici esplendorós...

I tota aquella corrua de senyors de bo de bo, damunt els corcers engalanats transitant per la vila, per les nostres places pels carrers plens de fang o de pols, igual que ara. Representants de la democràcia. Homes de la noblesa. Cavallers de la brava milícia de llavors.

Figurem-nos el pas del pregoner: els de la mitja-cana sortien a la llinda de la botiga, els obradors paraven de treballar i les portalades s'arraïmaven d'encuriosits vilafranquins. Els finestrals esbatanats mostraven les testes blanques de les dames i de les somnioses donzelles.

L'arribada del Monarca, entremig d'un murmull de veus i d'ulls guspirejants, deuria ésser imponent. Potser dels ulls d'alguna mare va caure una llàgrima com una perla? Potser sí. Era el rei Jaume, el gran rei, llavors en la flor d'una joventut sana i fecunda, prometença segura d'un gloriós regnat.

Un cop tots a la sala d'actes, el rei féu la seva proposició i les cambres varen respondre breument.

Però amb tot i això tan senzill, fou una gran honor per Vilafranca que se celebressin en el seu sí les primeres corts catalanes.

Mes tard, l'any 1353 el dia 8 de Març En Pere III convocà a la sala capitular del Convent de Sant Francesc, a tots els representants dels estaments.

I en 1367, altra vegada. Per cert que el rei va fer un eloqüent discurs. Començà amb aquelles paraules llatines, tant democràtiques que traduïdes diuen «Inclineu les vostres oïdes a les paraules de la meva boca».

I en altres dates Vilafranca, estatjà la brava i noble gent de la noblesa, els representants del poble i de la valerosa milícia.

No sabem si eren els bons aires, o l'aigua sanitosa o la cara alegroia de la gent, però de Vilafranca, de la nostra Vilafranca estimada, sortiren disposicions i acords que regularen la vida agitada del reialme de la Corona d'Aragó.

M. DE W.

.....

Enraonies

Diguem-ho

Tenim davant per davant, la llista de subscriptors de la Fundació Bernat Metge. L'esguard s'esmuny curiós entre les pàgines, fins a trobar la «V», per tal com els pobles són en ordre alfabètic.

Valls? Vilanova? I cal! És la nostra Vilafranca que ens interessa per sobre de tots els pobles de Catalunya.

I de la recerca diré una xifra només, trista, reveladora, inquietant: una xifra que, no volem dubtar-ne, servirà d'esperó a més de quatre massa enderiats per una literatura baixa o banal, sense voler esguardar aquest immens monument que Catalunya fa als clàssics grecs i llatins i que els clàssics grecs i llatins fan a Catalunya.

Amb els dits d'una mà, ai, las! comptaríeu els subscriptors que la vila ha donat a la gran obra, al gran esforç, al gran favor, la més gran obra, el més gran esforç, el més gran favor que s'ha fet la cultura catalana de poder gustar amb el nostre verb el tresor infinit dels clàssics.

...

Aquí també

S'alçava temps enrera la veu prestigiosa d'Herriot, i deia per a la seva nació: «Massa advocats!». «Massa advocats!», repetia Piero Calamandrei, eminent jurista italià fent referència a la seva pàtria. Perquè no alçaríem la nostra veu — que no és prestigiosa — i no llençaríem als quatre vents l'afirmació contundent:

«Aquí també hi ha massa petits lletrats!»

...

Comentant

Comentant un article d'André de Ridder publicat a la revista «Selection», diu una nota de la «Nouvelle Revue Française» del proppassat mes de març:

«Una Europa nova és avui en formació. Sembla que ja ha passat l'estadi fixat per Paul Valery en la «Crisi de l'Esperit», i afegeix: «ell desitja que una síntesi sigui possible entre l'esperit Nòrdic i l'element Mediterrani.»

Nord: boira, gest, absolutisme, militarisme, síntesi, domini, lentitud.

Nord: disciplina, subconsciència, força, centralisme, síntesi, serenitat, cultura.

Sud: llum, esperit, llibertat..., civilitat..., amplitud d'horitzó.

Sud: dinàmia, civilització,

consciència, sensibilitat, ironia, audàcia.

Unitat europea, universal humana germanor: conceptes aquests d'una real i viva i palpitant actualitat. Conceptes que voldríem elevar a la categoria de dogma i que predicaríem a ultrança, per sobre de tot i malgrat tot.

Afegim encara les paraules recents de l'Estelrich:

«Nord i Migjorn. Oposició d'idees? Potser més: oposició de temperaments. El pi avet en mig de la boira enyora el xiprer voltat de llum.»

Petits com som, invoquem els déus perquè una era nova d'ampla col·laboració esdevingui realitat.

Invoquem els déus, com la donzella enamorada i no correspostа, el qual únic mitjà d'esplai és fer novenes i cremar ciris als Sants.

SYCANDRA

Guspires

La llibertat humana? És una simple qüestió de dignitat.

I la dignitat? D'Intel·ligència.

•

Voleu que us digui què ha estat el passat, què és el present, què serà l'esdevenidor d'un poble?

Ensenyeu me les seves institucions escolars.

•

—És evident: diem sempre el mateix.

— Segurament: però és perquè sempre fem el mateix. Així i tot, no som capaços de fer bé, allò que sempre hem dit que és dolent.

RED

Cròniques banals

ELS POETES DE FORA

Recordem un artticle publicat fa poc temps en aquestes mateixes planes, en el qual es defensava i es venia a fer un elogi de la *gent de fora*. Avui nosaltres trancarem la nostra llança a favor dels poetes *de fora*.

Poetes abandonats, oblidats, menyspreats, que viviu fora, lluny de les tertúlies literàries, que sols són cau d'enveges i rancúnies personals, que sols són plenes d'orgull i de despit, que sols són buides d'art i d'ideal; que viviu lluny de les revistas literàries on impera el favoritisme, la niciesa, l'oportunisme i el *paganisme* (perdó!), on entre cada mil grams de terra se'n troba un d'or: poetes de fora, vosaltres sou els més grans.

Si Barcelona ens donà un Maragall, fora ens donà un Verdaguer.

Poetes de fora que no trobeu ajut per editar els vostes llibres, ni revistes per publicar les vostres poesies.

Jo us comprenc, jo us admiro.

I quan veig en algún periòdic (modest o pedant, acèrrim o iconoclasta, discret o analfabet—n'hi ha d'aquests) una poesia vostra, la llegeixo, la saborejo, la visc—sense pensar si és feta del manescal, de l'adroguer o del manyà—.

I llegint les vostres poesies moltes vegades ploro, encara que el públic—ignorant potser o estúpid o qui sap què—hi rigui força.

Poetes de fora, la pau sigui amb vosaltres.

Escoli.

I sort teniu que els directors dels periòdics de fora no saben on comença la broma i on acaba la bona fe.

FLY

No s'ha de mirar l'èxit com un senyal de justícia.

Estança matinal

Aquests matins que el cel és blau
i el sol penetra tota vida,
a poc a poc sentiu la pau
amb una joia indefinida

(llavors que la tristesa fuig
i el joi de viure us torna prendre
i ve el delit i mor l'enuig
i esdevé rosa el que era cendra).

I dins la mar d'aquests matins,
tan plens de llum i d'alegria,
jo sóc la bolva dels camins
—i si no ho soc algú ho diria,

perquè jo sé que aquesta llum,
aquest blau fort, cel jovenívol,
són més eterns que jo—lleu fum,
pols de la ruta, olor d'espígol.

ANTONI CLOSAS

Gargots del dilluns

CULTURA

Hem seguit atentament la campanya que els rotatius catalans han promogut amb motiu de la pretensió municipal barcelonina, de transformar en Quarteret de Bombers, el Grup Escolar Pere Vila, gairebé enllestit.

Encertades informacions gràfico-literàries, ens han mostrat la cara i la creu de l'afer. Ens han obert les portes d'una renglera d'escoles oficials, en estat lamentable. El noi barceloní no pot anar a gust i profitosament a l'escola.

Aquestes coses, per imatgeria, ens recorden les coses d'ací, és a dir: les escoles de Vilafranca. No ens ha calgut cap gran esforç mental per assimilar a aquelles aules fosques, esquifides, en cases de lloguer, mancades de pati, aigua, gimnàs i material a propòsit, les nostres escoles encofurnades en interenitats sense condicions.

Però Barcelona, el dia que els bons déus toquin el cor dels seus consellers — potser demà, qui sap!—tindrà Grups Escolars suficients i aptes.

A Vilafranca, no sé, ens balla pel cap, com un pesombre, que un jorn s'havia d'alçar, allà on veiem florir l'exòtic Poble Nou, un Grup Escolar, Seu de la mainada vilatana, homes del demà, inteligents i rio'ers, com els camps i la lluna i l'aire que els hauria encerclat.

On és, aquell projecte? Què s'ha fet d'aquells propòsits? Ja ho hem dit, no ho sabem ben be; no ho recordem, és com un pesombre i se'ns esfuma el record, com se'ns esfuma l'esperança improbable, ai! d'aquella Biblioteca Popular.

R. G.

L'interès parla tota mena de llenguatges i representa tota llei de personatges, àdhuc el de desinteressat.

El "truc" de la serenitat

D'entre la sèrie inesgotable de «tics» que, a la nostra manera de veure neo-academista, deformen o mixtifiquen la raó literària catalana actual, i que nosaltres anem fixant en el paper amb una bona voluntat potser digna de millor causa, car la majoria dels catalans no ens ho agraeixen ni de bon tros, cal fer ressortir amb un relleu molt accentuat aquesta variant de neurosi que hom podria anomenar «dèria asserenadora» si aquells qui la pateixen fossin b e n conscients d'allò que fan i volen, però que ara com ara, vici o habitud viciosa adquirida per inèrcia com és, no podem fer altra cosa que acceptar-la i considerar-la com una porta falsa espiritual, com un indigne camuflatge intel·lectual, com un «truc» simplista per fugir d'estudi quan les coses van mal dades i, sobretot, quan la provisió de respostes de l'escriptor és evidentment inferior a la provisió de preguntes del lector.

«Tot això que vós dieu és molt interessant, molt lògic, molt just i posat en raó; però, per l'amor de Déu: assereneu-vos, assereneu-vos!» Heus ací les paraules que, com a tota crítica, hem de sentir-nos cada dos per tres alguns dels literats catalans actuals—jo, per exemple—que, en escriure, ens proposem quelcom més que donar gust a l'epidermis cordial o mental del veí. Jo m'he vist i em veig aplicar, cada moment, un adjectiu que a hores d'ara ja em penso que potser ha estat inventat per a mi: «agressiu». Agressiu? Dubto que hi hagi a Catalunya home més contingut, més suau, més deferent i respectuós amb el proïsme i les seves opinions que jo. El que hi ha és que jo no m'avinc ni vull avenir-me a fer meves les maneres d'aquests literats, tan abundants i de tant predicament a casa nostra, qui confonen la serenitat amb la retracció davant les idees fetes i les imatges de manlleu. «Assereneu-vos, assereneu-vos!» — diuen. A la qual cosa jo no puc estar-me de respondre invariablement: «Encara més?»

En pur intel·lectualisme, serenitat equival a passió dominada i encadenada, i no pas a passió mutilada o morta, i encara menys a passió prèvia fingida o parodiada i, molt sovint, desconeguda en absolut, i de la qual hom parla perquè n'ha sentit parlar. És ridícul, és revoltant, és immoral, veure prosistes i poetes de vint a trenta anys predicant serenitat i blasmant la manera d'escriure dels literats, com jo mateix, que ells anomenen precaucionistament «Agressius». On és, on ha estat, l'experiment passional veritable sense mixtificacions ni «poses» ni reserves mentals o cordials d'aquests escriptorets catalans de vint a trenta anys que ara s'estilen entre nosaltes? I creieu que això pot fingir se? I creieu, tal volta, que això pot es·crrar-se de les psicologies dels escriptors, com aquell qui passa una esponja molla damunt d'una pissarra on hi ha lletres escrites amb guix? No són coses de voluntat, aquestes; són, terriblement i simplement, coses de vida.

I bé: si davant la dèria confusionària d'aquesta colla de literats encarcarats o descordats, per excés o per defecte hom s'entestés a construir una forma de to acadèmic que limités i vestís un fons de to popular, no us sembla que potser el «truc» de la serenitat començaria per fallar alguna volta, per acabar fallant del tot i sempre? Estem cansats de suportar aquesta mena d'escriptors que en posar-se davant del paper blanc sembla que prenguin la ploma amb la mà dreta i el ram d'olivera amb l'esquerra, paròdia vinguda a menys dels antics «paciers» italians. Serenitat, sí; a condició que dintre la forma serena es tanqui sempre el fons passional. Cerqueu els sofrimens d'antuvi i cobriu-los amb la pietat, per als altres i per a vosaltres mateixos. I no ens vingueu ja més amb l'etern «Assereneu-vos, assereneu-vos!» que ens castiga les oïdes. Vindrà una hora o altra en la qual tots plegats, els qui escrivim, haurem de passar balanç dels guanys i les pèrdues que ha portat a la nostra literatura l'ús i l'abús de la serenitat.. Creieu que aleshores el paper lluït es decantarà de la part dels qui juguen el «truc» de la serenitat cada vegada que algú s'atreveixi a presentar la passió vestida amb r o b e s d'academisme? Quants autors i quantes obres, a Catalunya com a fora, cauran en l'oblit i el silenci definitius per haver estat producció serena i no res més que serena!

No ho poséssiu pas en dubte: el «truc» de la serenitat desfloriga la part més bella i més forta i més noble de la literatura catalana actual, prosa i vers. Demanar més serenitat equival a demanar més desviació, i, en el fons, equival a fer el joc, de l'art industrial. Per l'encaix de la pasió nua amb la serenitat viva hom obté l'equilibri intel·lectual que jo poso com a punt de basament neo-academista previ. I, d'altra part, qui em dirà que, en cercar aquest equilibri, jo no m'erro també? Hi ha moments en els cuals jo faig esforços per convence'm, i a estones ho aconsegueixo, que la passió crua, total, categórica té prou força, i prou puixança per constituir ella mateixa i per si sola, sense l'ajut de cap altra mena de facultat, com una mena de serenitat que no té res a veure amb aquella altra serenitat de munició que hom ens predica amb tanta de bona fe.

Convé al neo academisme una passió experimentada, patida, veritable, i no pas una similació passional per a ús de polítics o de periodistes «rangés». I damunt d'ella convè d'aplicar-hi — anàvem a d i r adherir-hi—la forma serena imprescindible per contenir la gran brasa passional sense deformar-la ni violentar-la. Això és el que jo vaig fent, i això és el que s'anirà fent si la cosa marxa. Sofriment com a fons i pietat com a forma. I defugir sempre, allò que es diu sempre, el deplorable «truc» de la serenitat, espellif ingloriós de bandera que fan voleiar a casa nostra els impotents, per excès o per defecte, de l'intel·lectualisme i les seves mixtificacions.

Som homes, no som criatures. Voleu serenitat? Molt bé; però com a cosa prèvia, si us plau. I a condició que després d'afirmar el punt de partida serè, se'ns concedeixi tot l'ample marge passional que els veritables escriptors de raça necessiten per poder començar a moure's i a exercir la dura tasca intel·lectualista llur. Sense repetir-nos més la cançó que mai no s'acaba de l'«Assereneu-vos, assereneu-vos!» ni penjar-nos a l'esquena el cartellet d'«agressius» que nosatres, homes d'ordre fonamental, som els únics que menys ho mereixem ni desitrgem meèixer. Una cosa és treballar amb la màxima serietat, procurant, responsablement éssernosaltres mateixos sempre com més millor, i altra cosa és repenjar-se damunt les coses ja fetes i pensades, eixoplugant-se porugament darrera el «truc» d'una setenitat que falla cada vegada que hom l'encara amb la serenitat sense «trucs»: la serenitat filla de la passió mateixa i de la seva força incorruptible. Això és el que anem fent, amb tota calma, darrera els murs de guarda del Quadrivi i Sistema.

A. ESCLASANS

.....

La filosofia triomfa fàcilment dels mals passats i dels mals futurs; però els mals presents triomfen d'ella.

LLEGENDA DE SANT JORDI

(De J. de Voragine, «Légende Dorée»).

Jordi fou del llinatge dels Capadocians. I vinguéu na vegada a la província de Líbia, en la ciutat de Silena. I més enllà d'aquesta ciutat hi havia un estany, on un drac s'entafurava. I aquest drac havia manta vegada foragitat el poble que anava armat contra d'ell, i venia a les muralles de la ciutat, i occia amb el seu alè tothom que trobava. Per la qual cosa la gent de la ciutat foren sotmesos, i li donaven cada dia dues ovelles per la seva ira apaivagar; car si no les tenia, assaltava la ciutat i en corrompia l'aire amb el seu alè, de manera que bell nombre en morien. I tant i tant li'n van donar, que les bèsties si fa no fa eren acabades i altrament ni herbatges per a les bèsties no podien aténer. I aleshores tingueren consell entre ells, i li donaren cada dia un home i una bèstia: tant, que lliuraven fent-s'ho a la sort, llur fillada, nois i noies, i la sort no planyia pas ningú, sinó que tots els fills d'aquell poble n'eren afollats. I doncs una vegada la sort va senyalar i judicar que hom donés al drac la filla del rei; i el rei se'n va esglaiar i digué: «Preneu el meu cor i el meu argent i la meitat del meu reialme i deixeu-me la meva filla que mort no tingui d'aquest estil». Al qual va respondre el poble amb molt d'avalotament: «Tu, rei, ens has fet aquest edicte, i ara tots els nostres fills son morts i tu vols plànyer la teva filla. Si en ta filla no compliràs allò que per altres comandares, nosaltres et calarem foc, a tu i casa teva». I quan el rei va veure això, començà de plorar la seva filla i va dir: «O, mesquí! Filla meva estimada, què faré de tu i què podré dir? Car mai no em vagarà de veure les teves noces». Aleshores es va girar al poble i va dir: «Jo us prec que em doneu espai de vuit dies per plorar la meva filla». I quant els hi hagueren atorgat, i vinguda la darreria dels vuit dies, el poble l'escometé de bell nou amb molt d'avalotament i deien: «Per què menes a perdició tot el poble per la teva filla i tots en morirem d'aquest Drac!» I el rei aleshores veié que no podia alliberar la seva filla, i la va fer vestir de robes reials i l'abraçà i digué tot plorant: «O, mesquí! benvolguda filla, jo bé comptava que em donaries llinatge reial, i ara del dragó seràs devorada! O, mesquí! jo, benvolguda filla esperava d'invitar els meus prínceps a les teves noces, i que series agençada de robes reials i de pedres

precioses, i que hi hauria trilleig, tabals i orgues i ara del dragó seràs devorada». I aleshores la besà i la deixà anar, tot dient: «Filla, per ma fe, mort hagués jo primer que tu, que no et perdés així». I aleshores ella es posà als peus de son pare i recaptà la seva benedicció i ell tot plorant la hi va dar. I ella doncs se'n va anar cap al llac.

I quan el benaurat Jordi, que passava per aquell indrets, la veié com plorava, i demanà què tenia, i ella li va dir: «Bell jovençà, cavalca ben cuitós i fuig, que no morissis amb mi». I Jordi li digué: «No te n'afanyis donzella, si no digue'm què cosa esperes aquí i què cosa tota aquesta gent esguarda? I ella li digué: «Bon jovencell, prou veig que ets de gran coratge noble. Però per què desitges de morir amb mi? Vesten, cuita». I Jordi li digué: «D'aquí no em departiré que ço que tens no m'hagis dit». I quan ella li hagué tot exposat, Jordi li digué: «Filla, no t'afanyis car jo et seré custodi en nom de Jesucrist». I ella li digué «Bon cavaller, no perdis amb mi la vida; prou ne tinc de perdre-la sola, perquè tu no em podries ajudar ni alliberar, sinó que amb mi finaries». I mentre ells parlaven, veus aquí el drac que ve i alça el cap de l'aigua. Aleshores digué la donzella amb un tremolir: «Fuig tu, senyor, fuig cuitosament» I Jordi muntà damunt son cavall, i s'arreà amb la senyal de la creu i escometé ardidament el drac que venia contra ell, i brandà fortament la llança i s'encomanà a Déu i va nafrar i va tirar a terra la drac. I digué a la donzella: «Tira-li ton cinyell al voltant del coll, i no en tinguis cap temença, bella donzella». I quan ella ho va haver fet, el drac la seguí, com si fos un ca manyac. I aleshores quan l'hagueren menat a la ciutat, el veié i començà de fugir per muntanya i vall, i dient: «Mesquins! tots nosaltres som perduts!» I aleshores el benaurat Sant Jordi els el mostrà i els digué: «No passeu pena, car Nostre Senyor m'ha enviat per a lliurar-vos del turment d'aquest drac. No altra cosa us cal sinó creure en Déu, i que cadascú de vosaltres sigui batejat i jo occiré aquest drac». I aleshores hom batejà al Rei i tot el poble. I Jordi es llevà el glavi i occí el drac i comandà que hom el portés fora ciutat. I veus aquí que quatre parells de bous el menaven en un gran camp. I en aquell dia, doncs, vint mil homes foren batejats, tret de dones i infants. I aleshores el Rei, en honrament de la benaurada Verge Maria i del benaurat Jordi, féu fer una església de meravellosa grandària i de l'altar d'aquella església ix una font viva que guareix tots els malats que hi vénen. I el rei oferí a Sant Jordi molts de diners sens nombre, els quals ell va refusar de prendre i comandà que fossin donats als pobres. I aleshores besà el rei i se'n departí.

En aquell temps eren emperadors Dioclecià i Maximilià. I hi hagué tan gran persecució de cristians sota el prohom Dacià, que en un mes dotze mil en coronà el martiri, i entre tants de turments molts de cristians defalliren i sacrificaren a les ídoles. I quan Jordi ho veié, el cor se li adolorí i lliurà als pobres tot el que tenia. I es llevà els arreus de cavalleria i prengué hàbit de cristià, i saltà al mig dels tirans i digué: «Tots els déus del poble són diables i Nostre Senyor va fer el cel.» I el prohom li digué: «Per ¡quina presumpció goses anomenar diables els nostres déus? digue'm d'on ets i com te diuen.» I ell digué: «Jordi és el meu nom, i sóc de noble llinatge de la Capadòcia, i he vingut a la Palestina per la voluntat de Nostre Senyor, i tota cosa he bandejat per ço que pugui francament servir al Déu del cel.»

I com que el prohom no podia blincar-lo a ell, comandà que el muntessin a un turment que és així com una creu plantada a terra pels dos caps, i fou, amb el garfí, capolat membre per membre. I li feu posar als costats falles ardents fins que les entranyes li eixissin. I comandà que les nafres fossin fregades amb sal. I en aquella mateixa nit Nostre Senyor s'aparagué a Jordi i el confortà dolçament. I quan Dacià veié que no el podia sotmetre, comadà que hom posés al benaurat Jordi en una roda guarnida a tot el volt de ganivets de bon tall. Però la roda en fou tot

d'una malmesa i hom trobà a Jordi tot sà. I aleshores el prohom en fou tot enutjat, i comandà que el tiresin dins una caldera de plom fós. Aleshores Jordi féu la senyal de la creu i entrà a dins, i, per la virtut, de Déu hi era com en un bany. I quan això veié Daciá pronuncià tal sentencia. que Jordi fos arrossegat per tota la ciutat, i aprés l'escapsessin. I Jordi en aquell punt pregà Nostre Senyor que qualsevol que recaptés el seu ajut, veiés la seva requesta exorada; i la veu divina vingué del cel i li digué que així com ell havia demanat, així fóra complert. I quan hagué acabat la seva oració, acabà el seu martiri, perquè li tallaren el cap. I això fou sota Dioclecià i Maximià, que començaren prop de l'any de Nostre Senyor dos cents vuitanta set

.....

Els aplecs de Pasqua al Penedès

Els diccionaris i enciclopèdies no sabem—ni ganes—com defineixen els aplecs. Per nosaltres, aplec al Penedès és i serà sempre : llum i sol, pins ufanosos i cares enrogides, rialles franques i cabelleres esbullades, espardenyes de betes i jovent que fa broma.

Després de les caramelles de la nit, quin bo dóna llençarse al grat del vent, a jeure a l'ombra, homes i dones i mainada.

El clàssic «anar a menjar la mona» ens té el cor robat. És un pretext en el qual cauen àdhuc els més seriosos i primmirats.

La natura oblidada gairebé tot l'any, és en aquesta diada la nostra amor. Tothom amb la *mona* sota el braç, fa via pels camins de la terra — que són molts—amb delit i amb coratge, com si anés a fer una gran feina.

Tots, homes i dones, al matí o al migdia, adrecen els passos amb la *mona* devers un bell paratge. De vegades, a la tornada, sota la llum del capvespre, és la *mona* qui dirigeix els passos del caminant.

D'una llambregada copsem un pom de quatre capelletes del Penedès. En aquests llocs, la gent fa l'aplec; Santa Cristina, la restaurada ermita, al cim d'una collada; Barà, la gavina ajocada vora l'aigua escumosa; Llinda, la flairosa i minúscula església; i Penyafel.

La carretera blanca i polsegosa puja pausadament coll de la Rubiola amunt, deixant el Vendrell enrera, i a la dreta, el poble de La Bisbal.

Santa Cristina al cim de tot. De baix estant, les veles dels carros aplegats semblen una remada d'anyells pasturejant.

Tot és ple iaixò que no hi ha parets que limitin l'espai. Ple de joves i de vells; de color, d'alegria i de cançons.

Uns músics autèntics, desgranen unes notes que, en mig dels arbres solellats van i vénen—les notes, no els músics—empeses per tots els vents.

Sota una margenada, un idil·li tot just començat, acaba amb el bot en l'aire i un cant de joventut.

Tot són ulls que miren molt endins i boques com clavells esbadellats, cabelleres al vent, roses enceses damunt el pit batent de les donzelles i a la orella dels joves caçadors, un brot de farigola de fer sopes.

Segons diuen, és el primer any de l'aplec.

Bo i pujant la muntanya pel camniet rocós, ens deia una bruna camperola, molt baix, a frec d'orda : —«Quan pujo cap el cim, em sento gran, tan poca cosa com sóc. Els ulls se m'emplenen de totes les colors i de les llums de dalt. Entenc ben clar la parla dels vents i dels arbres i dels ocells. Les flaires de les mates i arbrissons m'entren cos endins i em donén nou coratge. I creeiu-me, creieu-me, tot això, no es pot pagar amb diners. Veieu aquells que passen tan brunzents—assenyalava els núvols de pols que aixecava el pas d'un automòbil—aquells que diuen que són rics, no ho tenen tot això, no ho tindran mai. Ni vosaltres els de ciutat i viles no ho sabreu mai el que és,—i ensenyava les dent i reia. A mi doneu-me els cims prop del blau cel; i adéu-siau, l'any que ve, ja ens veurem.»

Barà, ermita joganera, damunt un setial vora la mar, també cal assenyalar-la com un punt on les gents marineres i les que no ho són, s'apleguen tot fent barrila de tots colors.

A Penyafel per moments es va perdent el costum de passar-hi la tarda. D'ací a poc temps, tan sols serà un record llunyà l'aplec de vilafranquins al recer d'aquesta penya amarga.

Assenyalarem amb grosses pinzellades un lloc de vora un rierol mansoi, on una banda uniformada bufava tot un programa complet. La «Font Gran», camí de l'Arbós cap a muntanya. Sota uns pins centenaris dansaven les parelles feia molts anys, bressolades pel xotis més castís de la jornada. Avui són tallats aquells pins i unes soques nuoses i resseques han foragitat la broma i el jovent.

Cal també dir quelcom de les noies de l'Arbós. Endiumenjades i rialleres encaminen les passes mesurades envers el «Pont de ferro», la ratlla partidora de les dues «províncies». Hi ha fonts que brollen i pins ombrejadors que donen pinyes,

Les noies de l'Arbós canten i dansen si la música sona. Les noies de l'Arbós, però, abans de fer se fosc, són a l'Estació per si l'amor passés, que ara va en tren.

Tots aquests punts assenyalats a l'atzar, 'són els llocs escollits pel bullici i la dansa del jorn acolorit de la primera Pasqua.

I prou, que es fa fosc. Mentre el Penedès rigui en aquesta diada, per boca de les clares matrones ufanoses i les noies gentils, el Penedès viurà contra tots els mals vents, baldament el vi no pugi de preu en el mercat.

ANTONI

.....

Tots tenim prou força per suportar els mals d'altri.

Crònica

CARAMELLES

Aquest any, com tots els anys, han sortit colles de jovent a cantar caramelles.

Molt bé.

El poble, diuen, s'ha d'esplaiar.

Naturalment.

I el poble, és a dir, aquestes representacions de poble que suara han cantat caramelles entén que, per via d'esplai, s'han de cantar caramelles, ensucrades a l'arribada dels dies qualificats de festa pasqual.

Aquesta és una qüestió que no podríem admetre sense reserves fonamentals Però no ens hi volem capficar de moment.

Una sola cosa voldríem dir al poble que canta o escolta caramelles: que si val a cantar, també val a viure com a poble, harmònicament vertebrat, dignament ordenat, amorosament respectat.

Sota els nostres cants, hi ha d'haver dignitat humana i damunt de tot, llibertat universal.

...

AIXECA'T!

Continua la crisi que no solament aombra una determinada classe o activitat, sinó tota la nostra vida col·lectiva.

És la crisi de tota la societat, el que sentiu, de tota la societat.

Tothom viu al dia; tothom percaça el poder, el guany, el plaer del dia; tothom vol esprémer el suc del dia, sense pensar que hi haurà, demà mateix, qui voldrà, com nosaltres, viure, gaudir i beure els delits trements de la vida.

Aquest aire de cosa provisòria que infonem a totes les manifestacions de la nostra existència social, és capaç de fer-nos sentir el fàstic absolut.

Cercar remeis parcials, aplicar tractaments locals, és senzillament perdre el temps i sobretot, enganyar nos a gratcient i carregar-nos de vergonya històrica.

Cal que ens decidim a fer obra definitiva, homes de poc cap i de poc pit!

Baldament sigui a despeses de la nostra pròpia substància vital.

•••

GENT DE CASA

Confessem-ho: no sabíem, no havíem sentit a dir mai, que Vilafranca abundosa de bisbes i catedràtics, hagués donat un escultor. Un escultor, tal com sona. Ara l'havem descobert a través d'unes planes de Josep F. Ràfols, home penedesenc,

Un escultor que es diu Agustí Pujol, nat a Vilafranca l'any 1585 i mort a l'Hospital de Tarragona.

És autor d'una escampada producció d'imatges. A Santa Maria del Mar té una obra. És seu, el retaule de l'Església de Sant Vicents de Llevaneres i el de Verdú.

Com tots els artistes que s'estimen, va estudiar a Itàlia i va rebre la influència dels seus mestres italians, és clar.

En la nostra particular i ideal galeria de vilafranquins il·lustres, Agustí Pujol té des d'ara el seu retrat pintat a l'oli, en un marc daurat

•••

CONFERÈNCIA

Demà, dia 16, el mestre de música, Francesc Bové, donarà la seva conferència «Balls i danses del Penedès», al Centre Excursionista de Catalunya, de Barcelona.

Darrerament l'ha donada a l'«Orfeó Vendrellenc», on fou molt justament aplaudit.

•••

CONCERT

Les manifestacions artístiques de la nostra vida local, se succeeixen amb abundor, potser excessiva; excessiva, ben entès, en relació amb la producció d'altres branques del nostre arbre social.

Però, vaja, benvingudes siguin les mostres de l'activitat vilatana, siguin del color que siguin, i vinguin del cantó que vinguin, que al cap i a la fi tot és vida.

I anem al concert.

A darrers d'aquest mes, l Orfeó Vilafranquí es proposa de donar un concert de música coral, en el qual col·laboraran, ultra els propis elements de l'Orfeó, el tenor vilafranquí senyor Vives, ben conegut de nosaltres, i la cantatriu barcelonina senyoreta Gonzàlez, que és una jovenissima artista i una vera esperança de la lírica pairal.

El programa, durà representació de les millors coses que hom fa figurar en els concerts d'aquest caràcter.

•••

ASSOCIACIÓ DE MÚSICA

L'esplèndida associació vilafranquina de música, ens ha regalat darrerament amb un concert de l'ordre més agradós.

Es tracta del recital de violoncel acompanyat a piano, a càrrec dels professors barcelonins senyors Gàlvez i Serra, respectivament.

El programa, que constituïa una bella síntesi de les possibilitats d'aquest caire de l'art musical, fou dit amb tots el respectes.

L'Associació de Música, compta per èxits les sessions que celebra.

La darrera que ha donat, que és la sisena del present curs, ha merescut com les anteriors l'elogi, unànime dels vilafranquins.

El nostre va implícit.

•••

SARDANES

El Foment Sardanista, després d'aquesta temporada quaresmal de silenci exterior, es prepara a obsequiar Vilafranca amb una colla de ballades que seran com un present florit de primavera.

Dissabte i diumenge que vénen, diversos indrets de la nostra vila oiran l'esplet enardidor de la cobla i veuran les multiformes anelles totes plenes de desitjos i de bones amors.

Com sempre, serà la festa de l'alegria.

Hi haurem d'anar

IMPREMTA CLARET
VILAFRANCA

Sastreria X. Bayer

ANGEL GUIMERA, 61

Aquesta casa ha rebut provinent de les millors fàbriques, un gran assortiment de trajos d'alta fantasia, en els quals trobareu dibuixos de gran novetat, com són els de tipus Tutenkamen.

No deixeu, doncs, de visitar aquesta casa

FOTOGRAFIA NOVA

FERRERS, 24

Postals des de 3 pessetes.

Reproduccions des de 5 pessetes.

Treballs per aficionats

Ampliacions Treballs acurats

GASETA DE VILAFRANCA

Publicació quinzenal

Redacció i Administració: Sant Joan, 4

SUBSCRIPCIÓ

A Vilafranca: 2 ptes. trimestre

A fora: 2'25 ptes. trimestre.

Les vint cures vegetals de

l'Abat HAMON

guareixen la diabetis, albuminúria, artritisme i dolor, malalties del pit, del païdor, dels nirvis, del cor, del fetge, restrenyiment, llagues de les cames, etc.

Efectes segurs : Completament inofensives.

Laboratoris botànics i marins, de Barcelona.

Esclusiva a Vilafranca: Farmàcia i Centre d'específics de JOAN BOSCH.

Placeta de la Vila, 5, i Cort, 21. — Telèfon 2

Proveu els nous models

OPEL

1926

Torpeus i Sedans, de 3 i 4 places.

Consum 6 litres per 100 quilòmetres

Representant al Penedès:

JOAN FORTUNY FABREGAS

JOAN HILL

Importador

COMERÇ A L'ENGROS
Colonials : Drogues : Productes químics : Confitería : Licors de Marca : Queviures generals : Pesca salada

OFICINES I MAGATZEMS
Ferrers, 10, Font, 9
Telèfons núms. 15 comercial i 159 particular
Fabricació: Misser Rufet, 12
Apartat de correus, 12

Servei local i comarcal a domicili

Extractes Curtents i Productes Químics, S. A.

BARCELONA

Adobs, sofres, sulfats
i productes enològics

Dipòsit : carrer de Clascar, 24

ENCARA NO HEU PROVAT EL

Xampany Baqués?

Feu ho i quedareu satisfet!

...

Propietari: PERE BAQUÉS

Caves a Guardiola de Fontrubí (Penedès)

Gastrobiol Rossell

Medicació específica contra les malalties de l'estómac i intestins

De venda:
FARMACIA INTERNACIONAL - Rambla del Centre, 17 - BARCELONA

Garatge Sport

Josep Bardalet

Lloguer de Cotxes de Turisme

TELEFONS | Garatge 263
Particular 341

PRAT DE LA RIBA, 27

Sots-agent dels renomenats cotxes

Willys KNIGHT

Overland

No oblideu d'anar a restaurar les forces al

BAR JANÉ

GIRONA, 49 (entre Corts i Diputació)
BARCELONA

MENJAR DE CASA - SERVEI ACURAT

Xamp-Most.

Xamp-Most?

Xamp-Most!...

Xamp-Most!!!...